

* Innovatie

estafette

Programma

De Club van Maarsse

Een initiatief van de overheid, het bedrijfsleven en de kennisinstellingen.

4 | 5 November 2009

VOORWOORD

Vandaag en morgen is dit in Nederland dé plek waar bedrijven, kennisinstellingen en de overheid laten zien hoe belangrijk innovaties in de bouw, logistiek, luchtvaart, water en verkeer & vervoer zijn voor een duurzame toekomst van Nederland. De Innovatie-estafette 2009 is een echte estafette. We kijken terug, we kijken vooruit en geven het stokje door aan volgende generaties. De locatie voor dit evenement - Vliegkamp Valkenburg - is een inspirerende metafoor voor onze visie. Van vliegbasis voor de Koninklijke Marine tot duurzame woonwijk binnen twintig jaar. Innovatie staat nooit stil. Het mag dan financieel-economisch gezien wel zwaar tij zijn, afwachten is geen optie. Juist nú moeten we in Nederland tijd, kennis en geld durven investeren in innovatie. Innovatie is niet iets dat alleen van de zittende generatie moet komen. Daarom heet ik in het bijzonder ook de aanwezige jongeren van harte welkom. De jongeren van vandaag zijn immers de innovatoren van morgen.

Kijk de komende twee dagen wat u kunt leren én bijdragen tijdens de Innovatie-estafette 2009. En ook hoe u ná de Innovatie-estafette door kunt innoveren.

Maar voor alles wens ik u een inspirerende estafette toe.

Met vriendelijke groet namens het Innovatieberaad,

Wim Kuijken

voorzitter Innovatieberaad Water, Transport en Mobiliteit
Secretaris-generaal van het ministerie van Verkeer en Waterstaat

Locatie-adres

Vieggkamp Valkenburg
1e Mientlaan | Wassenaarseweg 75
2223 LA Katwijk (ZH)

INHOUDSOPGAVE

Algemene Informatie	4
- Busvervoer, speciaal vervoer	
- Overnachten	
- Garderobe	
- Netwerken	
- Vragen	
- Parkeren	
Ook interessant	6
- Dagvoorzitter	
- Innovaties van morgen	
- Jongeren	
- Disco fever	
- Diner pensant	
- Speeddaten	
- Gaming in the evening	
- Speakerscorners	
Plattegrond	12
Deelnemers index plattegrond	14
4 NOVEMBER	
- Programmering	16
- Workshops	18
5 NOVEMBER	
- Programmering	26
- Workshops	28

ALGEMENE INFORMATIE

Speciaal vervoer

Alle bezoekers van de 'Innovatie-estafette 2009' kunnen het evenement op een volledig 'groene' manier bereiken. Eerst met de trein naar NS-station Leiden CS en vanaf daar rijden elektrische bussen naar Vliegkamp Valkenburg. Enkele bezoekers worden via loting in de gelegenheid gesteld om in een ander duurzaam voertuig mee te rijden naar de locatie, zoals een elektrische Tuk Tuk, een hybride Lotus, een Mitsubishi Miev of een hybride scooter.

Vervoer van en naar Leiden CS

Wanneer u met het openbaar vervoer naar de Innovatie-estafette komt, rijdt u vanaf Leiden Centraal Station met een duurzame pendelbus naar Vliegkamp Valkenburg.

Op 4 november: Vanaf Leiden > tussen 7.30 uur en 20.00 uur
Vanaf Vliegkamp Valkenburg > tussen 14.00 uur en 23.00 uur

Op 5 november: Vanaf Leiden > tussen 7.00 uur en 12.30 uur
Vanaf Vliegkamp Valkenburg > tussen 12.00 uur en 18.00 uur

Routebeschrijving naar vliegkamp Valkenburg

Vanuit Amsterdam en Den Haag: Vanuit Amsterdam A4 vervolgens A44 volgen. Afslag nummer 8 richting Valkenburg Katwijk (N206) bij het tweede verkeerslicht linksaf richting vliegveld Valkenburg. Na de rotonde op de eerstvolgende kruising linksaf (1e Mientlaan) aan het einde van deze weg is de hoofdpoot.

Vanuit Utrecht: A12 richting Den Haag, Den Haag/Scheveningen aanhouden en aan het einde van de Utrechtse baan rechtsaf richting Wassenaar Leiden (N44/A44) volgen. Afslag nummer 8 richting Valkenburg Katwijk (N206) bij het tweede verkeerslicht linksaf richting vliegveld Valkenburg. Na de rotonde op de eerstvolgende kruising linksaf (1e Mientlaan) aan het einde van deze weg is de hoofdpoot.

Vanuit Rotterdam: A13 richting Den Haag.
Zie verder beschrijving vanuit Den Haag

Overnachten: Wilt u op 4 november overnachten in de omgeving van Vliegkamp Valkenburg? Met het Holiday Inn (Leiden) hebben wij een prijsafsprake gemaakt (op basis van beschikbaarheid)!

Holiday Inn Leiden ****

1-persoonskamer € 110,- per nacht

2-persoonskamer € 135,- per nacht

Deze prijs is inclusief ontbijtbuffet en exclusief € 1,85 lokale verblijfsbelasting!

Om gebruik te kunnen maken van deze speciale prijs, is het noodzakelijk bij de boeking de volgende code te vermelden/aan te geven: 'Innovatie-estafette'

Contactgegevens Holiday Inn
Haagse Schouwweg 10
2332 KG Leiden

T (071) 535 55 55
E hotel@holiday-inn-leiden.com
I www.holiday-inn-leiden.com

Garderobe: De garderobe zal de gehele dag bemand zijn en bevindt zich bij de entree van de hangar.

Netwerkmogelijkheid: De innovatiemarkt is de ideale plek om te netwerken. Ook vinden op de innovatiemarkt de lunch, de borrel en het diner plaats. De innovatiemarkt vindt de gehele dag plaats, parallel aan alle andere programmaonderdelen.

Vragen?

In de hangar kunnen hostesses uw eventuele vragen beantwoorden. Ook kunnen zij u verwijzen naar de diverse ruimtes.

Parkeren: Parkeren bij Vliegkamp Valkenburg is gratis.

Ook interessant

Dagvoorzitter

Lennart Booijs is dagvoorzitter op beide dagen van de Innovatie-estafette. Hij geeft strategisch advies rondom maatschappelijke issues en begeleidt groot-scheepse veranderingsprocessen. Booijs is bedenker van menig creatief concept. Regelmatig leidt hij debatten en presenteert hij televisieprogramma's. Hij is een krachtig lobbyist. Voor een aantal organisaties verzorgt hij de public affairs.

Jongeren

Dit evenement is bedoeld als een estafette. Innovatie kan niet alleen van de zittende generatie komen. Daarom richt het Innovatieberaad zich uitdrukkelijk tot jongeren. De jongeren van vandaag zijn immers de innovatoren van morgen. We hebben jongeren gevraagd om op 4 en 5 november te laten zien wat hun creativiteit voor Nederland kan betekenen. Studenten en young professionals laten zich op verschillende manieren zien en horen: we komen hen tegen als facilitatoren bij een aantal workshops, je ziet ze op het podium, jonge ondernemers staan op de innovatiemarkt en onder het credo 'innovaties van morgen' laten jongeren zich van hun innovatieve kant zien. Laat je dus inspireren door de innovatoren van morgen en geef het innovatiestokje aan hen door.

In de legenda van de innovatiemarkt staat een bij de programmaonderdelen waar je jongeren zeker tegen zal komen!

Innovaties van morgen - BRENG JE STEM UIT!

De 'Innovaties van Morgen' worden uitgelicht in stand 5.12. Deze innovaties zijn concepten die nog uitgewerkt en geadopteerd moeten worden. Wat vindt u het meest aansprekende innovatieve concept? In uw badgehouder zit een munt waarmee u uw stem uit kan brengen op deze innovaties. Uw stem brengt u uit bij de stand zelf. Ook geven verschillende 'trekkers' van deze innovaties een 'pitch' in de Speakerscorner om de innovatie aan de man te brengen. Daar bestaat ook de mogelijkheid om het concept verder te verfijnen. De winnaar van het meest aansprekende concept wordt op 5 november bekend gemaakt en in het zonnetje gezet.

Van innovatie naar disco fever

Na een dag lang innoveren, netwerken, pitchen en out-of-the-box denken is het tijd voor ontspanning. Om even in geheel andere sferen te raken wordt de eerste dag van de Innovatie-estafette afgesloten met livemuziek van de band 'That's Cool'. Zodra de laatste programma-onderdelen afgesloten zijn, loopt u direct af op de eerste discoklanken. Plateauzolen en glitterbollen, deze succesvolle negenkoppige band laat oude tijden herleven. Zorgen over uw mobiliteit zijn niet nodig: de pendeldiensten brengen u tot en met het einde van de avond naar het station.

OOK INTERESSANT

04. Nov. 18:15 tot 19:15 **Diner pensant Innovatie-estafette**
Bij het diner pensant zijn steeds tafels van acht waarvan één tablehost. Zij zijn gastheer/vrouw van een dinertafel en bespreken met de gasten een door hem/haar aangebracht thema of vraag. Ze nodigen zelf 1-2 gasten uit. Daarnaast zullen 2 of 3 jongeren worden uitgenodigd en nog 2-3 bezoekers op de dag zelf. Het diner pensant duurt van 18.15 tot 19.15 uur op 4 november.

zaal
begane
grond
zie platte-
grond

De volgende table hosts zijn aanwezig met de volgende vraagstellingen.

Schrijf je in als gast bij de registratiebalie op de estafette!

- 1 Age Vermeer - Dura Vermeer:**
Bouwen in Dichtbevolkte Gebieden
- 2 Jong Deltares:**
Levende Waterbouw
- 3 Sietze Dijkstra IBM -**
Wat is nodig om NL mobiel te houden?
- 4 Hugo Priemus - TU Delft:**
Welke ruimtelijke ordening is nodig voor de duurzame intermodale mobiliteitsnetwerken in de Randstad?
- 5 Sven Jaspers - TU Delft:**
Multifunctionele Waterkeringen
- 6 Mark Dierikx - V&W/DGLM:**
Hoe denken jongeren over mainports en de toekomst van mainports in NL en Europa?
- 7 Margot Weijnen - TU Delft:**
Next Generation Infrastructure/Serious Games
- 8 Guido Sluijsmans - TNO:**
Invloed van nieuw life-styles en activiteiten op mobiliteitsproblemen
- 9 De Nieuwbouw/Peperduurzaam:**
Open source innovaties in de Bouw

04. Nov.
18:15
19:15

Speeddates voor junioren en senioren

[onder leiding van Yuen-Yen Tsai, inspectie van verkeer en waterstaat]

Tijdens de speeddates op 4 november worden 25 (technische) junioren en 25 senioren uit het bedrijfsleven, de kenniswereld en overheid samengebracht. Mixen en matchen is de missie: de senioren, met uiteenlopende achtergronden, bieden een luisterend oor. De junioren presenteren zichzelf. De winst? Een stage of een afstudeer-opdracht.

Ben je een junior? Zet jezelf dan in de kijker met je vraag, potentieel te vermarkten product, stageverzoek of afstudeer-opdracht. En neem deel aan maximaal zes speeddates van zes minuten. Welke senioren kun je spreken? Bijvoorbeeld Wim van de Boogaard van het project Wegen naar de Toekomst (Rijkswaterstaat) en Louis Aartman van het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium. Deelnemen? Meld je dan vóór 3 november aan via clubvanmaarsen@minvenw.nl of op de dag zelf bij de registratiebalie (vol = vol).

Locatie onbekend

04. Nov.
19:30
21:00

Gaming in the evening

Onderzoekers van de TUDelft en Next Generation Infrastructuur nodigen u uit voor de sessie 'gaming in the evening'. U ervaart de kracht van spelsimulatie als methode voor onderzoek en training in complexe infrastructuur situaties. Dit gebeurt niet door te luisteren, maar door actief deelnemer te zijn in de 'Trust and Tracing Game': een spelsimulatie over de rol van vertrouwen en transparantie van informatie bij het sluiten van contracten. U ervaart het speldilemma over de keuze tussen vertrouwen van leveranciers of het volledig traceren van de achtergronden tegen de bijbehorende kosten. De spelleiding koppelt na afloop de resultaten van de sessie terug en put hierbij uit ervaring van meer dan honderd sessies met deelnemers van over de hele wereld.

4 NOVEMBER SPEAKERSCORNERS

Voorafgaande aan de Innovatie-estafette hebben wij iedereen de gelegenheid gegeven een 'pitch' te organiseren in de Speakerscorners, genaamd Einstein en Willie Wortel. In deze Speakerscorners (zie plattegrond) hebben de sprekers een half uur de tijd om een pitch te

4 november	Speakerscorner Willie Wortel	Speakerscorner Einstein
12:00 - 14:00		
14:00 - 14:30	De nieuwste inzichten en business redenen voor Het Nieuwe Werken. Hoe maken we werknemers ondernemender? › Willem de Jager (Transumo)	
14:30 - 15:00		Fietssnelweg › Claudia Heimensen
15:00 - 15:30	Vanggroen- een natuurlijk alternatief voor vangrails › Sven Jaspers (Msc)	
15:30 - 16:00		Sprintstad › Judith Schueler, Paul Gerretsen, Daan Groen
16:00 - 16:30	Duurzaam & Mobiliteit in 2020 › Wim Wendt (Logica)	
16:30 - 17:00		20% energiebesparing door wind › Ilona Goessens
17:00 - 17:30	Auto OV-planner (perspectief slim reizen) › Aarnout Mijling (9292)	
17:30 - 18:00		Belonen werkt. Resultaten Spitsmijden 2 › Willem de Jager (TelewerkForum)
18:00 - 18:30	Slim werken en Slim reizen › Willem de Jager en Esther van Zeggeren	
18:30 - 19:00		*
19:00 - 19:30	*	
19:30 - 20:00		*
20:00 - 20:30	*	
20:30 - 21:00	AGV op de snelweg › Martien Lathouwers	
21:00 - 21:30	Afsluiting dag 1	

5 NOVEMBER SPEAKERSCORNERS

houden en vervolgens met de toehoorders te discussiëren over het onderwerp. Centraal staan innovatieve programma's, ideeën, projecten en niet de organisaties die eraan bijdragen.

5 november	Speakerscorner Willie Wortel	Speakerscorner Einstein
8:30 - 10:30		
10:30 - 11:00		Energiewinning uit getijden in Nederland: de kennis, kunde en knaken › ir Peter Scheijgrond
11:00 - 11:30	Bagger/sediment als sterke bouwstof › Hans van de Velde (Deltares)	Technische en Economische haalbaarheid van Blue Energy met Osmotische Membranen › Ivo Pothof (Deltares)
11:30 - 12:00		Tijdelijk Anders Bestemmen › Ireen Røling (RWS)
12:00 - 12:30	Smart agent technologie toegepast in de logistiek › Hans Moonen (Logica)	WaterCorner › WaterCorner
12:30 - 13:00	Ashley - de smart companion › Jacomien de Jong (TNO)	Innovatie in waterkeringen › Koen van Korlaar (Grontmij)
13:00 - 13:30	Bert Keijts ondertekent op de innovatie estafette twee samenwerkingsovereenkomsten ter gelegenheid van de start van twee expertisecentra, waarin RWS, TNO en TUDelft samenwerken. Het gaat om het expertisecentrum Verkeersmanagement en het expertisecentrum Bouwtechnologie › Jos Klinkenberg	Dutch Delta Academy › Wouter van Zandbrink
13:30 - 14:00	Afsluiting estafette	

* Tijdens het drukken van het programmaboek was dit onderwerp nog niet bekend

Stand-nummer	TITEL	Sector	Stand-nummer	TITEL	Sector
● 1.1	Van kentekenplaat naar chip +OV Chipkaart	Verkeer en Vervoer	● 2.17	CleanEra: het groene vliegtuig van de toekomst	Luchtvaart
● 1.2	Intelligent laden elektrische auto	Verkeer en Vervoer	● 3.1	Risnet	Bouw
● 1.3	Shell Eco-marathon: hoe rij je 800 kilometer op één liter brandstof?	Verkeer en Vervoer	● 3.2	Hoe kun je veiligheid vergroten en juist kosten besparen?	Bouw
● 1.4	Hoe gaat u ITS toepassen?	Verkeer en Vervoer	● 3.3	Leer ook van het convenant A2: Utrecht-Amsterdam	Bouw
● 1.5	Schoon en stil, de pijlwagen en de vuilniswagen	Verkeer en Vervoer	● 3.4	De intelligente weg...optie of utopie?	Bouw
● 1.6	eMobility	Verkeer en Vervoer	● 3.5	Grontmij	Bouw
● 1.7	Sociale innovatie: 'gratis' OV	Verkeer en Vervoer	● 3.6	Uitreiking RWS Marktaward	Bouw
● 1.8	Lossen sensornetwerken en ITS emissieproblemen op?	Verkeer en Vervoer	● 3.7	Bouw informatie model (BIM) verovert bouwsector	Bouw
● 1.9	Goedkoper wegonderhoud met minder verkeershinder	Verkeer en Vervoer	● 3.8	Zon-e-weg: hoe komen we tot een schoon en energieneutraal wegennet? Energie uit asfalt - mogelijkheden en onmogelijkheden	Bouw
● 1.10	Aerodynamisch op de weg.	Verkeer en Vervoer	● 3.9	Innovatieprojecten Superstil Wegverkeer (SSW): het rubberen wegdek	Bouw
● 1.11	Hytruck	Verkeer en Vervoer	● 3.10	Wegwerken wordt Stil en Schoon	Bouw
● 1.12	Mobiliteit van morgen en innovatieve oplossingen voor klimaatveranderingen	Verkeer en Vervoer	● 4.1	Stand Duurzame Logistiek, het Topinstituut Logistiek, het Kennisakkoord en Nederland is Logistiek	Logistiek
● 1.13	Zeker Duurzaam	Verkeer en Vervoer	● 4.2	Kennisproducten en projectresultaten van Transuno.	Logistiek
● 1.14	Broadband at sea/Maritieme maakindustrie internationaal	Verkeer en Vervoer	● 5.1	De Waterhouderij	Water
● 1.15	Innovaties kleine schepen	Verkeer en Vervoer	● 5.2	Duurzaam verbinden	Water
● 1.16	Port base community	Verkeer en Vervoer	● 5.3	Ruimte voor de Rivier	Water
● 1.17	Innovatieve schakels in het maritieme vervoer	Verkeer en Vervoer	● 5.4	Dutch Delta Design 2012	Water
● 1.18	De kilometerprijs	Verkeer en Vervoer	● 5.5	Zandmotor	Water
● 1.19	Secure lane	Verkeer en Vervoer	● 5.6	Toekomst Afsluitdijk: Integrale oplossingen met meerwaarde	Water
● 2.1	Demonstratie Antigeluid	Luchtvaart	● 5.7	WINN Dijken en Eco	Water
● 2.2	Airpod, Elektrisch/waterstof kar voor vervoer	Luchtvaart	● 5.8	Het nieuwe waterkeren	Water
● 2.3	Ecobarrier	Luchtvaart	● 5.9	Innovatielocaties en Centrum Deltatechnologie, zal de verkenning zandhonger de creativiteit uit de markt krijgen?	Water
● 2.4	Algen en microwieren, Ontwikkeling The Grounds, 60 ha, Robotvoegel	Luchtvaart	● 5.10	Energie uit getijdestroming - de kracht van water	Water
● 2.5	Bagage-robot	Luchtvaart	● 5.11	Floating communities: Meet, Join, Float!	Water
● 2.6	Way-finder, Security scan, Drop off, Boarding, Check-in, E-Cab en Seamless Security	Luchtvaart	● 5.12	Innovaties van Morgen	Overstijgend
● 2.7	Europa: naadloos vliegen	Luchtvaart	● 6.1	Integratie van de fysieke informatie en virtuele wereld in een serious game.	Overstijgend
● 2.8	Toepassing van Toegevoegde Realiteit in een Verkeerstoren	Luchtvaart	● 6.2	Gemeente Katwijk: Zwakke schakel, zeejachthaven	Overstijgend
● 2.8	Verkeerstorensimulator	Luchtvaart	● 6.3	Jet-Net: bedrijven enthousiasmeren voor Wetenschap en Technologie	Overstijgend
● 2.9	Stillier en efficiënter landen met APERO / CDA	Luchtvaart	● 6.4	Ashley, smart living	Overstijgend
● 2.10	Waste to Energy: maquette / biofuel	Luchtvaart	● 6.5	Bouwen met Water en de Westflank: samenwerking tussen kennis, privaat en publiek	Overstijgend
● 2.11	Meteo-informatie, nauwkeurig op 10 km hoogte en ook op de grond	Luchtvaart	● 6.6	Waar gaat het heen met mobiliteit? De auto communiceert straks met de straat	Overstijgend
● 2.12	Files in de lucht, hoe los je dat op?	Luchtvaart	● 6.7	Tijdelijk Anders Bestemmen: ruimte voor flexibel gebruik	Overstijgend
● 2.13	Sense and Avoid	Luchtvaart	● 6.8	Vliegkamp Valkenburg	Overstijgend
● 2.14	Persoonlijke luchtvaart, iets voor u?	Luchtvaart			
● 2.15	Bliksem in het vliegtuig: hoe is dat te meten?	Luchtvaart			
● 2.16	Composieten in de vliegtuigbouw, open rotor/vliegtuigmaterialen	Luchtvaart			

4 NOVEMBER - PROGRAMMERING

Het programma van de Innovatie-estafette bestaat uit drie delen:

- hoofdpodia
- workshops, speakerscorners
- innovatiemarkt

De markt is steeds geopend.

Dagvoorzitter: Lennart Booij

12:00 - 13:00	Lunch
13:00 - 13:20	Welkom door Jos Wiene, de burgemeester van Katwijk, en Wim Kuijken, Secretaris-generaal van het ministerie van Verkeer en Waterstaat en voorzitter van het Innovatie-beraad
13:20 - 14:00	Opening van de dag en de Innovatie-markt door Jos Nijhuis (president-directeur Schiphol), Dirk Jan van den Berg (voorzitter college van bestuur TU Delft), Renée Bergkamp (directeur-generaal voor Ondernemen en Innovatie) en Camiel Eurlings (minister van Verkeer en Waterstaat)

Hoofdpodia				Workshops				LEF*
Podium A (300 personen)	Podium B (80 personen)	Podium C (80 personen)	Zaal 1 (30 personen)	Zaal 2 (30 personen)	Zaal 3 (30 personen)	Zaal 4 (30 personen)	LEF*	

Podium A (300 personen)	Podium B (80 personen)	Podium C (80 personen)	Zaal 1 (30 personen)	Zaal 2 (30 personen)	Zaal 3 (30 personen)	Zaal 4 (30 personen)	LEF*
14:00 - 14:45 Toekomst van de luchtvaart om Nederland op de kaart te houden. > Jos Nijhuis	Topinstituut en Innovatieprogramma logistiek > Jan Fransoo - TU Eindhoven	Anders betalen voor Mobiliteit > Marije Alma - Almamedia	Mobiel met Smart Work	Een robuust mobiliteitssysteem van Olympische kwaliteit	Next Generation oplossingen voor mobiliteit op het spoor	Ondergronds bouwen en benutten van bodem	LEFINNOVEREN
15:00 - 15:45 Elektrisch rijden in Nederland i.a.v. mystery quest > Cees de Bont - TU Delft	Innovatieprogramma Luchtkwaliteit > Paula Udondek	Kennis en Innovatie-agenda Luchtvaart: op naar de uitvoering > Arie Kraaienveld	Doorbraak carbon footprint door logistiek	Operatie Atlantis	'Gratis' openbaar vervoer: (g)een goed idee?	Airport of the future	
16:00 - 17:00 2x5=10: verbreding van A2; Nieuw bouwconvenant XSAAL > Min. Eurlings, Elco Brinkman, Bert Keijts e.a.	Maatschappelijke Innovatie-Agenda Duurzame Mobiliteit: > Guido Debeus - RWS	Nederland = Logistiek; Trekker Strategisch Platform Logistiek > Peter v.d. Meij - NLogistiek	Connected Traveller	Nieuwe sturingsfilosofie	Trends in mobiliteit: de zoektocht naar de werkzame stof van het nieuwe werken	Personal Aviation als innovation catalyst	
17:15 - 18:00 200 jaar Luchtvaart! > Jacco Hoekstra - TU Delft	Duurzaamheidscriteria inkoop GWW sector > Bert Keijts	Duurzame Bereikbaarheid Randstad > Henk Meurs - Radboud Universiteit Nijmegen	Smarter Mobility	KNMI-Kansverwachtingen: krijgen weer en klimaat een kans?	Hoe programma Duurzame logistiek koplopers ondersteunt!	Grote innovatie in de luchtverkeersleiding?	

18:00 - 19:30 Borrel, diner
Speeddating tussen jongeren, ervaren ondernemers en ambtenaren (18:15 - 19:15)
Diner pensant (18:15 - 19:15)

19:30 - 21:00 Prijsvragenuur: -Roadmap 2028 -RWS Award > Lennart Booij ✓	Gaming in the evening > Judith Schueller - TU Delft ✓
--	---

21:00 - 22:30 LIVE MUZIEK Na een dag lang innoveren, netwerken, pitchen en out-of-the-box denken is het tijd voor ontspanning van de geest! Om even in geheel andere sferen te raken wordt de eerste dag van de Innovatie-estafette afgesloten met live muziek van de bovenste plank!

*LEF Future Center

14:00 uur - 14:45 uur

- zaal 1 **Mobiel met Smart Work**
[Kees Maat, TU Delft / Martin Jurgens, IBM]
In de afgelopen decennia zijn er talloze oplossingen bedacht om zakelijk en woon/werkverkeer beter te beheersen, met als doel: congestie reduceren en duurzaamheid bevorderen. Aandacht voor de locatie van de werkplek, smart offices, slimme combinaties van thuiswerken, onderwegwerken en ICT kunnen bijdragen aan een efficiënter verplaatsingsgedrag en minder autokilometers. In de workshop wordt een aantal voorbeelden van dit verplaatsingsgedrag uitgewerkt. Hierna wordt gediscussieerd over de kansen op succes.
- zaal 2 **Een robuust mobiliteitssysteem van Olympische kwaliteit**
[Adriaan Geuze, West 8]
Het Nederlandse mobiliteitssysteem optillen naar Olympisch niveau. Met de Olympische spelen laten we zien aan de wereld wat Nederland te bieden heeft. Voor ons mobiliteitssysteem komt dat neer op zowel aandacht besteden aan de fysieke infrastructuur als de beleving. Zoekend naar verbindingen tussen snel en langzaam, zakelijk en recreatief en rekening houden met duurzaamheid. In deze workshop gaan we werken aan de ontwikkeling naar een robuust systeem van Olympische kwaliteit.

- zaal 3 **Next Generation oplossingen voor mobiliteit op het spoor**
[Judith Schueler, Next Generation Infrastructures]
In deze sessie ervaart u de kracht van serious games voor het oplossen van complexe vraagstukken. Deelnemers kunnen de gamesessie zelf meespelen. Vervolgens geven gaming-dekundigen van de TU Delft en Prorail uitleg over de cruciale leermomenten van het spel.
- zaal 4 **Ondergronds bouwen en benutten van bodem**
[Jack Amesz, Centrum Ondergronds Bouwen en ondergronds ruimtegebruik (COB) / Henk Vereijken, Cur Bouw& Infra]
Kennis over het gebruik van de bodem en ondergronds bouwen wordt steeds bepalender voor het effectief benutten van de ruimte, ook bovengronds. Tijdens deze workshop komt op interactieve wijze een aantal aspecten van deze maatschappelijke behoefte aan de orde. Zo wordt ingegaan op de waarde van ondergronds ruimtegebruik en komen de positieve en minder positieve leerervaringen aan bod, bijvoorbeeld met het oog op faalkostenreductie. En tot slot: hoe komen mensen, disciplines en belangen samen en kan een succesvol project tot stand worden gebracht? U leert er alles over tijdens deze workshop.

15:00 uur - 15:45 uur

- zaal 1 **Doorbraak carbon footprint door logistiek**
[Lorike Hagdorn-van der Meijden, TNO / Bram van Schijndel, Programma Duurzame Logistiek / Connekt]
In de afgelopen decennia zijn er talloze oplossingen bedacht om zakelijk en woon/werkverkeer beter te beheersen, met als doel: congestie reduceren en duurzaamheid bevorderen. Aandacht voor de locatie van de werkplek, smart offices, slimme combinaties van thuiswerken, onderwegwerken en ICT kunnen bijdragen aan een efficiënter verplaatsingsgedrag en minder autokilometers. In de workshop wordt een aantal voorbeelden van dit verplaatsingsgedrag uitgewerkt. Hierna wordt gediscussieerd over de kansen op succes.
- zaal 2 **Operatie Atlantis**
[Wil René Jansen, RWS / Wim van den Boogaard, RWS]
We zijn tevreden als bezoekers van de informatiestand en/of de workshop niet anders meer kunnen dan, als ze naar de snelweg kijken, nadenken over meerwaarde van die snelweg.
- zaal 3 **'Gratis' openbaar vervoer: (g)een goed idee?**
[Michel van Hulten, SAXION/Sebastiaan van der Vliet, EUR]
'Gratis' openbaar vervoer is een sociale innovatie, in elk geval goedkoper dan vele technische innovaties. Wij geven veel geld uit aan infrastructuur en aan voertuigen (dat geldt zowel voor particulier als voor openbaar vervoer) en hebben nauwelijks aandacht voor de leegte die we in al die voertuigen veroorzaken (idem). Daaraan iets doen via 'gratis' OV is sociaal innovatief. In onze optiek allereerst voor senioren en kinderen. En daarna?

zaal 4 **Airport of the future**

[Prof, dr. Richard Curran, Chair of Air Transport and Operations, Faculty of Aerospace, TUD]

The workshop will consider what the airport of the future will be like for the Netherlands and Europe. The title refers to our understanding of what the role of an airport will be then (an entity in its own right or part of a larger intermodal system?), as well as its technical and functional characteristics. This will be an active, enjoyable and stimulating workshop that will require the participants to get their hands dirty with some guided imagination! The participants will divide into three groups, each of which will consider a broad scenario for the airport of the future, along with some guiding questions. The groups will share their findings with a Q&A session at the end while the outcome will be captured and forwarded afterwards to the participants in capturing this brief snapshot of broad opinion!

16:00 uur - 17:00 uur

zaal 1 **Connected Traveller**

[Sander Korz, TNO / Chantal Stroek, TNO]

De reiziger van de toekomst heeft continu de beschikking over up-to-date informatie. Hij weet altijd wat de snelste weg van A naar B is en hoe lang hij er over doet. Tenminste, dat is ons idee. Maar met wat voor business-model wordt dit idee realiteit? TNO meent dat een open platform met OV-informatie de beste papieren heeft, omdat dan ook mobiliteitssector-vreemde partijen bij de data kunnen. De workshop Connected Traveller brengt de voor- en nadelen én de kansen van dat model in beeld.

zaal 2 **Nieuwe sturingsfilosofie**

[Paulette Dicker, DHV]

Grote ruimtelijke projecten hebben een lange doorlooptijd. Procedures moeten helpen grip te krijgen op complexe materie, maar juist deze procedures zorgen voor een langer planvormingsproces. De (nieuwe) sturingsfilosofie koerst op versnelling in het planproces, informeel samenwerken en formele besluitvorming aan het eind voor de toetsing. Hierbij staan de gebiedsopgave centraal en het belang van direct samenwerken met relevante partners. Deze filosofie genereert gedragen oplossingsrichtingen, terwijl het eigenbelang steeds in beeld blijft. De nieuwe sturingsfilosofie: informeel, transparant en samen.

zaal 3 **Trends in mobiliteit: de zoektocht naar de werkzame stof van het nieuwe werken**

[Auke Woerlee, Capgemini / Ruud de Groot, Capgemini]

Tijdens deze workshop gaan we met de participanten op zoek naar werkzame stoffen om mobiliteit (of juist het niet-mobiel zijn) op de kaart te zetten. Het doel is mensen te mobiliseren de verschillende aspecten van mobiliteit in perspectief te plaatsen en daar in hun eigen omgeving actief mee aan de slag te gaan. Voorafgaand aan de workshop krijgen deelnemers van de Innovatie-estafette de mogelijkheid om op diverse stellingen te stemmen. Op basis van de stemresultaten zal een discussie gestart worden. Hoe kijkt ú tegen mobiliteit aan? Wij horen uw mening graag.

zaal 4 **Personal Aviation als innovation catalyst**

[Matthijs de Haan, AviationResult, TU Delft / Ronald van Gent, TU Delft & TNO / Ton van Deursen, JetSupport / Stefaan Ghijs, TU Delft en FlyAeolus]

Tijdens deze workshop gaan we in op trends binnen de luchtvaart die veroorzaakt worden door het (veranderende) reisgedrag van passagiers. Deze trends komen voort uit innovatieve en technologische ontwikkelingen en uit nieuwe business modellen. Deze zéér interactieve presentatie gaat in op actuele situatie, huidige ontwikkelingen en het eindresultaat personalised Airtravel in 2020.

17:15 uur - 18:00 uur

- zaal 1 **Smarter Mobility**
[Eric-Marc Huiteima, IBM Mobility Solutions]
Optimalisatie in mobiliteit en elektrisch vervoer, met impact op transparantie in verrekening, op technologie, effecten op de omgeving en het anders omgaan met energie.
- zaal 2 **KNMI-Kansverwachtingen: krijgen weer en klimaat een kans?**
[Frank Kroonenberg, KNMI / Gé Verver, KNMI / Bernadet Overbeek, KNMI]
De roep om 'kansverwachtingen' voor weer en klimaat is groot. Worden er betere beslissingen genomen op basis van deze informatie? Aan de hand van voorbeelden worden dilemma's duidelijk. Wat leren de ervaringen met het weeralarm en de KNMI klimaatscenario's? Hoe gaan we hier in het buitenland mee om? Wat zijn de mogelijkheden van seizoensverwachtingen? Wat heeft het KNMI in petto? Een discussie met representanten van onder meer het KNMI en de sectoren Water, Verkeer, Logistiek, Recreatie werpt licht op deze zaken.

- zaal 3 **Hoe programma Duurzame logistiek koplopers ondersteunt!**
[Edward Bosman / Coen Faber]
Thema's die aan bod komen in de workshop zin: 1) Hoe worden koplopers ondersteund... 2) Koplopers zien in duurzaamheid de businesscase van morgen... 3) Koplopers zetten hun woorden om in daden... 4) Koplopers zijn persoonlijk betrokken... 5) Koplopers zien een nieuwe logistieke samenhang omdat ze er in geloven... Koplopers in het Nederlandse bedrijven nemen de verantwoordelijkheid om tot een duurzame strategie te komen. Zij zien echter ook kansen om tot een nieuwe en rendabele businesscase te komen. Vooral in de logistiek is veel winst te behalen. Programma Duurzame Logistiek ondersteunt bedrijven erbij.

- zaal 4 **Grote innovatie in de luchtverkeersleiding?**
[Fredrik Eriksson en Armand Jongen, Luchtverkeersleiding Nederland]
In een internationaal project hebben Boeing, KLM, Eurocontrol, NLR en Luchtverkeersleiding Nederland een hulpmiddel voor de luchtverkeersleider ontwikkeld: de Speed and Route Advisor. Deze 'Advisor' moet het luchtverkeersleidingssysteem efficiënter maken. Volg het ontwerpproces van dit spannende concept van idee tot testfase en help met het maken van besluiten. Waar liggen mogelijkheden en wat kan beter? Het concept werkt, maar hoe wordt een volledig benut idee volledig gerealiseerd?

- Begane grond
zaal 022 **Workshops LEF Future Center**
Het LEF future center Rijkswaterstaat zal gedurende de Innovatie-estafette de hele dag door korte sessies geven. Deelnemers die werken aan innovatie en professionele ondersteuning zoeken om een doorbraak te realiseren met alle partijen die daarbij nodig zijn, kunnen bij LEF terecht voor de Eerste Hulp Bij Uitdagingen.

5 NOVEMBER - PROGRAMMERING

Het programma van de Innovatie-estafette bestaat uit drie delen:

- hoofdpodia
- workshops, speakerscorners
- innovatiemarkt

De markt is steeds geopend.

Dagvoorzitter: Lennart Booij

8:30 - 9:30	Inloopontbijt								
9:30 - 9:50	Welkom door Jos Wiene, de burgemeester van Katwijk, en Wim Kuijken, Secretaris-generaal van het ministerie van Verkeer en Waterstaat en voorzitter van het Innovatie-beraad								
13:20 - 14:00	Opening van de dag en de Innovatie-markt door Elco Brinkman (voorzitter Bouwend Nederland), Robert Dijkgraaf (president KNAW), Tineke Huizinga (staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat) en Frank Heemskerker (staatssecretaris van Economische Zaken)								
	Hoofdpodia				Workshops				
	Podium A (300 personen)	Podium B (80 personen)	Podium C (80 personen)	Zaal 1 (30 personen)	Zaal 2 (30 personen)	Zaal 3 (30 personen)	Zaal 4 (30 personen)	LEF*	
10:30 - 11:15	Internationale innovatiekracht van de watersector > Edmond Wellenstein - OESO, Piet Dircke - Arcadis, Joop de Schutter - Unesco e.a.	Water Innovatie Lab: wateruitdagingen; SBIR regeling klimaatadaptief > Peter Glas - WS De Dommel	Jet Net: jongeren in betastudies en technische beroepen > ir. G.T. Jacobs - Phillips 	Klimaatdijk: 100 keer veiliger, 10 keer mooier	Sustainable mainports en hubs havens en binnenvaart	Rollende Stenen	Bouwen met Water, van kennis naar praktijk	LEFINNOVEREN	
11:30 - 12:15	Dutch Delta Design en het Water Governance Centre > Erik Pool, DDD	Innovaties in de Bouwsector > Judith de Bruijn - RWS	Human Capital Roadmap Water > Renée Vergouwen - NWP	Ruimte voor de rivier, ruimte voor innovatie	Leren van Innoveren	Ashley: de Smart Companion die met je meereist	Living in the Delta		
12:30 - 13:15	Climate Adaptation Lab TU Delft > Sven Jaspers, Claudia Heilmensen - TU Delft 	Innovaties in het Maritieme Vervoer > Jo van Nunen - EUR R'dam	Water innovations in motion: blue energy; zandmotor; K&I prog. deltaprogramma	Living in the Delta: integrale waterveiligheid: van visie naar ontwerp	A2.0 Kennismarktplaats leren van de A2	Intellectueel eigendom	Zoet waar nodig, zout waar kan		
13:30 - 14:00	Innovaties van morgen: de estafette gaat door naar 2011. Slotsessie met innovatieberaad en jongeren								

*LEF Future Center

10:30 uur -11:30 uur

zaal 1

Klimaatdijk: 100 keer veiliger, 10 keer mooier

[Jan Dirk van Duijvenbode, Rijkswaterstaat/ WINN /
Ton Siemerink, CUR Bouw & Infra]

De Klimaatdijk biedt innovatieve oplossingen waarmee het versterken van waterkeringen optimaal kan worden ingepast in stad en landschap. Daar waar ruimtelijke belangen door Ruimte voor de Rivier, het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het nieuwe Deltaprogramma elkaar raken, biedt het concept Klimaatdijk oplossingen die Nederland 100 keer veiliger en 10 keer mooier maken. De workshop toont de eerste resultaten van een ruimtelijke verkenning door West 8 en de mogelijkheden van het Klimaatdijk-concept in Tiel-Oost. Met de workshop wil het programma Klimaatdijk verbindingen leggen met partijen die willen meewerken aan het verder ontwikkelen en realiseren van het concept Klimaatdijk.

zaal 2

Sustainable mainports en hubs havens en binnenvaart

[Han Ligteringen, TU Delft/ Maurits van Schuylenburg,
Havenbedrijf Rotterdam / Poonam Taneja, TU Delft]

zaal 3

Rollende Stenen

zaal 4

Bouwen met Water, van kennis naar praktijk

[Marjolijn van Eijdsen, Bouwen met Water / Jasper Tamboer,
Hoogheemraadschap Rijnland]

Vernieuwend ruimtegebruik gaat niet zonder vernieuwende samenwerking. 'Bouwen met Water' heeft door haar jarenlange onderzoekservaring binnen de Haarlemmermeer een belangrijke rol gespeeld binnen de 'Gebiedsuitwerking Westflank Haarlemmermeer'. Hoe combineer je waterberging met stedelijke functies? Welke rol spelen kennis, publieke en private partijen? En hoe zorg je ervoor dat de verschillende partijen succesvol samenwerken? Kom naar de workshop Bouwen met Water en leer er alles over.

11:30 uur - 12:15 uur

zaal 1 **Ruimte voor de rivier, ruimte voor Innovatie**
[Willem Schreurs en Corné Nijburg - Namens programmadirectie Ruimte voor de Rivier]
Tijdens de workshop 'Ruimte voor de Rivier, Ruimte voor Innovatie' worden de lessen en ervaringen van dit programma met een breder publiek gedeeld. Om succesvolle vervolgstappen te kunnen maken, worden de deelnemers op interactieve wijze betrokken bij de materie en wordt om input gevraagd. De conclusies en aanbevelingen van een recent uitgevoerde evaluatie én de ervaringen van de workshopdeelnemers vormen het vertrekpunt voor het maken van toekomstige besluiten.

zaal 2 **Leren van Innoveren**
[Andre Oldenkamp, TAUW / Sonja Karstens, Deltaris]
Een transsectorale reflectie op ervaringen uit de watersector. Innoveren gaat niet vanzelf. In de praktijk blijken innovaties pas tot stand te komen als veel 'hobbels' zijn overwonnen. Overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen, betrokken bij verschillende innovaties in de watersector, hebben allen hun eigen ervaringen met belemmeringen. Ze hebben er antwoorden op gevonden, of niet. Ze kunnen van elkaar leren door elkaar verhalen te vertellen over wat zij tegenkwamen in hun werk, wat zij hebben bedacht, wat succesvol bleek of juist niet. Ervaringen uit de waterpraktijk zijn opgetekend in het boekje "Leren van Innoveren". In deze workshop reflecteren mensen die buiten de watersector actief zijn op het gebied van innovaties op deze verhalen om te

kijken hoe in andere sectoren met deze uitdagingen wordt omgegaan. Wat zijn de overeenkomsten, waar zitten verschillen en wat kunnen we van elkaar leren? Het publiek wordt actief bij de discussie betrokken.

zaal 3 **Ashley: de Smart Companion die met je meereist**
[Willem Doesburg, TNO]
Ashley is een nieuwe vorm van mensmachine-interactie, een slimme assistent die jou persoonlijk kent en begeleidt in de omgang met dagelijkse technologie. Ashley vertaalt jouw wensen, mogelijkheden en beperkingen naar de technologie in je omgeving en maakt je leven leuker en efficiënter. Ashley staat je bij in alle situaties, waardoor het een voorbeeld is van innovatie, waarbij technologieën uit uiteenlopende sectoren samenkomen. Ashley stimuleert open innovatie en heeft toegang tot technologie nodig. In deze workshop wordt gedemonstreerd hoe Ashley kan worden toegepast op mobiliteitsvraagstukken.

zaal 4 **Living in the Delta**

12:30 uur - 13:15 uur

zaal 1 **Living in the Delta· Integrale waterveiligheid: van visie naar ontwerp**
[Hans Vrijling, TU Delft]
Binnen het Delft Research Initiative Infrastructure and Mobility wil de TU oplossingen voorstellen voor maatschappelijke problemen. Om tot realistische oplossingen te komen werken verschillende faculteiten samen aan onderwerpen zoals 'de Haven van de Toekomst', 'de Luchthaven van de Toekomst' en 'de veiligheid van Nederland tegen overstroming'. Voor de beveiliging van West-Nederland tegen overstroming is de open en gesloten Rijnmond ontworpen. Daarin worden veiligheid, natuur en woonontwikkeling gezamenlijk bevorderd.

zaal 2 **A2.0 Kennismarktplaats leren van de A2**
[Kees van Leeuwen, PSIBouw]
De wegverbreding van de A2 tussen Utrecht en Amsterdam is in vele opzichten een bijzonder project. Een project dat kan dienen als leervoorbeeld voor anderen. Wat zou u willen leren van dit project? Tijdens deze workshop gaan we op interactieve wijze met elkaar aan de slag om gericht te leren van een project.

zaal 3 **Intellectueel eigendom**
[Cees Ory]

zaal 4 **Zoet waar nodig, zout waar kan**
[Florrie de Pater, Kennis voor Klimaat]
Het kabinet wil een zout Volkerak Zoommeer. Blauwalgen vormen een probleem en de waterkwaliteit moet verbeteren. Maar wat betekent 'zout' voor de landbouw? Blijft de huidige hoeveelheid water aangevoerd worden uit het hoofdwatersysteem of moet de landbouw zich aanpassen? Deze vragen zijn door Kennis voor Klimaat, Acacia, Deltares/TNO en het programmabureau Zuidwestelijke Delta onder de loep genomen. De workshop bevat een korte presentatie, een Lagerhuisdebat en een korte film over hoe studenten in Zeeland zich voorbereiden op 'van zoet naar zout'.

Begane grond **Workshops LEF Future Center**
zaal 022 Het LEF future center Rijkswaterstaat zal gedurende de Innovatie-estafette de hele dag door korte sessies geven. Deelnemers die werken aan innovatie en professionele ondersteuning zoeken om een doorbraak te realiseren met alle partijen die daarbij nodig zijn, kunnen bij LEF terecht voor de Eerste Hulp Bij Uitdagingen.

